

Nr 46.

Ankom till riksdagens kansli den 13 april 1923 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående Sveriges deltagande i garantien för ett för Österrikes återuppbyggande avsett internationellt lån.

(4:e avd.)

Uti en den 16 februari 1923 till riksdagen avlåten proposition (nr 86), vilken för beredande behandling hänvisats till statsutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen dels medgiva, att Kungl. Maj:t må under i propositionen angivna förutsättningar förbinda svenska staten att intill det belopp, som erfordras för amortering och förräntning av högst 13 millioner österrikiska guldkronor av kapitalbeloppet av det planerade internationella lånet för Österrikes finansiella återuppbyggande, deltaga i garantien av sagda lån; dels ock bemyndiga riksgäldskontoret att tillhandahålla statsobligationer eller kontanta medel till det belopp, som erfordras för fullgörande av de förbindelser, Kungl. Maj:t sålunda kan komma att ikläda staten.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

I propositionen erinras, hurusom den i London i augusti månad 1922 församlade konferensen av de allierade huvudmakterna beslöt anmoda Nationernas förbunds råd att göra den österrikiska frågan till föremål för undersökning ävensom att rådet med anledning härav uppdrog åt förbundets finanskommitté att avgiva rapport rörande problemets finansiella sida samt tillsatte för frågans vidare behandling en underkommitté av fem personer, bestående av representanter för Frankrike, Italien, Storbritannien, Tjeckoslovakiet och Österrike.

Departementschefen anför i detta hänseende vidare:

»Resultatet av underkommitténs och finanskommitténs arbete föreligger i ett omfattande program för Österrikes ekonomiska och finansiella återuppbyggande, som fastställts i en av Nationernas förbunds råd godkänd överenskommelse, innefattad i trenne den 4 oktober 1922 i Genève dagtecknade protokoll jämte bilagor, av vilka tvenne protokoll undertecknats av representanter för Frankrike, Italien, Storbritannien, Tjeckoslovakiet och Österrike och ett ensamt av Österrikes representant.

Ifrågavarande handlingar torde i svensk översättning få såsom bilagor fogas till detta protokoll.

Enligt den del av den i Genève träffade överenskommelsen, som innehålles i det andra av nämnda protokoll, må Österrike, under den däri angivna garanti, upplägga ett internationellt lån å sammanlagt högst 650 millioner österrikiska guldkronor, avsett att täcka dels Österrikes till 520 millioner guldkronor uppskattade budgetära brist under de båda år, som enligt Nationernas förbunds finanskommittés det tredje av protokollen bilagda betänkande förväntas åtgå för de österrikiska statsfinansernas återställande, dels ock vissa av brittiska, franska, italienska och tjeckoslovakiska regeringarna lämnade förskott å sammanlagt 130 millioner guldkronor.

Såsom realsäkerhet för förräntning och amortering av detta lån, vartill av finanskommittén beräknats ett årligt belopp ej överstigande 70 millioner österrikiska guldkronor, pantförskrivs genom det tredje av förutnämnda protokoll de österrikiska tullinkomsterna samt avkastningen av det österrikiska tobaksmonopolet, vilka säkerheter enligt sagda kommittés mening, under förutsättning att det av densamma för Österrike utarbetade reformprogrammet genomföres, kunna anses vara för ändamålet tillräckliga och för övrigt, därest så visar sig nödvändigt, skola tillökas med andra panter.

Lånet skall emellertid därjämte garanteras av främmande makter, för vilka Österrikes återupphjälpande är av intresse. För de 130 millioner guldkronor, som avsetts till täckande av tidigare gjorda förskott, hava de stater som lämnat dessa, nämligen Frankrike, Italien, Storbritannien och Tjeckoslovakiet, åtagit sig full garanti. Vad däremot beträffar återstoden av lånesumman, 520 millioner guldkronor, hava nämnda stater vardera iklätt sig garanti intill 20 %, under det att garantien för amortering och ränta av återstående 20 % beräknats skola övertagas av andra stater.»

För egen del framhåller departementschefen, att den ekonomiska utvecklingen i Tyskland visserligen kunde komma att ofördelaktigt påverka effektiviteten av de för Österrikes upphjälpande avsedda åtgärderna eller i

övrigt medföra konsekvenser, ägnade att mana till betänksamhet mot ett deltagande däri.

Emellertid kunde eller borde icke Sverige det oaktat undandraga sig sin insats. I detta avseende anföres bl. a. följande:

»Såvitt nu kan bedömas, synes en medverkan från Sveriges sida ej behöva erbjuda alltför stora risker, då de österrikiska statsinkomster, som äro avsedda att säkerställa lånets amortering och förräntning, enligt sakkunnig uppskattning torde kunna anses tillräckliga och det ekonomiska läget i Österrike, enligt vad ovan framhållits, synbarligen märkbart förbättrats under intrycket av den emotsedda hjälpen.

Det har emellertid framstått såsom uppenbart, att med hänsyn till det nuvarande finansiella läget en eventuell svensk garanti måste begränsas till en jämförelsevis obetydlig del av lånebeloppet, och har det därvid ansetts, att Sveriges andel borde fastställas till $2\frac{1}{2}$ % av det belopp, som erfordras för amortering och förräntning av den del — 520 millioner österrikiska guldkronor — av ifrågavarande lån, för vilken garanti ifrågasatts utanför de makters krets, som undertecknat Genèveprotokollet. En sådan utfästelse skulle motsvara vad man från Nationernas förbunds sida tänkt sig såsom den på Sverige belöpande delen av en önskad garanti å sammanlagt 5 % från de nordiska staternas sida. Sveriges garanti skulle sålunda inskränkas till för amortering och förräntning av 13 millioner österrikiska guldkronor erforderliga belopp.

Vidare har det synts, att ett deltagande från Sveriges sida i den här ifrågavarande hjälpaktionen borde göras beroende av, att den särskilda garanti å 500,000 pund, som Sverige på sin tid ställt i utsikt för att möjliggöra upprättandet av ett internationellt finansinstitut för Europas ekonomiska återuppbyggande (The International Corporation), finge ingå i den föreslagna garantien.

I sådant avseende torde böra erinras därom, att Kungl. Maj:t för att bliva i tillfälle att genom svensk statsgaranti bidra till upprättande av ifrågavarande internationella finansorganisation i proposition nr 262 till förra årets riksdag anhöll om bemyndigande att förbinda svenska staten att intill en kostnad av 9 millioner kronor deltaga i det internationella arbetet för Europas ekonomiska återuppbyggande, vilket bemyndigande även av riksdagen lämnades, samt att Kungl. Maj:t sedermera vid föredragning av handelsärenden den 15 juni 1922 förordnade, att genom ministern i London anmälan skulle göras därom, att Sverige för sin del vore i princip villigt deltaga i den ifrågavarande verksamheten, under förutsättning, att programmet för den tilltänkta internationella

finansorganisationen befundes kunna förverkligas på det sätt och i den omfattning, som avsetts.

Då, enligt av mig på vederbörligt håll inhämtade uppgifter, planen på ifrågavarande finansorganisation numera synes vara uppgiven, torde den av Sverige gjorda utfästelsen icke komma att tagas i anspråk. Det synes mig emellertid vara lämpligt, att för undvikande av varje missförstånd på denna punkt uttryckligen göra Sveriges deltagande i garantien för det internationella lånet till Österrike beroende av en frigörelse från den tidigare lämnade utfästelsen i fråga om det internationella finansinstitutet.

Slutligen synes ett svenskt deltagande i lånegarantien böra göras beroende av, att även Danmark ikläder sig motsvarande förbindelse. Med hänsyn till den från olika sidor vitsordade angelägenheten av att snarast möjligt kunna emittera åtminstone en del av lånet och då ett ytterligare uppskjutande av Sveriges ställningstagande i frågan torde vara ägnat att menligt inverka på genomförandet av den för Österrikes återuppbyggande utarbetade planen, synes däremot det villkor om norskt deltagande, som ursprungligen angivits såsom förutsättning för den från svensk sida i utsikt ställda anslutningen till lånegarantien, icke böra vidhållas, sedan norska regeringen förklarat sig ej vara beredd att för närvarande taga ställning till spörsmålet.»

Utskottet har icke ansett sig böra motsätta sig ett bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag om deltagande från Sveriges sida vid åvägabringandet av ifrågavarande lån för Österrikes återuppbyggande. Ett beslut i dylik riktning torde stå i överensstämmelse med och närmast kunna betraktas såsom en konsekvens av det medgivande, som lämnades vid 1922 års riksdag rörande svenskt deltagande i en internationell finansorganisation med ändamål att främja Europas ekonomiska återuppbyggande. Det nu framlagda förslaget avser i huvudsak att tjäna samma huvudsyfte, nämligen en insats från Sveriges sida i det gemensamma mellanfolkliga arbete, som synes vara en nödvändig förutsättning för åstadkommandet av ordnade ekonomiska förhållanden i Europa. På sätt av propositionen närmare framgår, skulle såsom ett villkor för den nu ifrågasatta nya förbindelsen uppställas, att Sverige frikallades från sin ovan nämnda tidigare gjorda utfästelse. En ytterligare förutsättning skulle också vara, att Danmark iklädde sig en motsvarande förbindelse. Vad Norge beträffar är frågan om dess deltagande ännu icke så klarlagd, att den svenska utfästelsen ansetts böra därav göras beroende.

Den ifrågasatta svenska garantien är, såsom i propositionen omför-

*Utskottets
yttrande.*

mäles, avsedd att omfatta högst 2 % av hela lånebeloppet, 650 millioner österrikiska guldkronor, eller alltså högst 13 millioner österrikiska guld-kronor.¹ Enligt vad som från utrikesdepartementet meddelats, skulle emellertid härtill komma den del av kostnaderna för lånets emitterande och placering, som belöper å Sveriges andel i detsamma; i detta hän-seende torde det av Kungl. Maj:t begärda medgivandet böra erhålla en något förändrad avfattning.

Under återopande härav får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) medgiva, att Kungl. Maj:t må under de förut-sättningar, som angivas i statsrådsprotokollet över ut-rikesdepartementsärenden den 16 februari 1923, för-binda svenska staten att intill det belopp, som erfor-dras för amortering och förräntning ävensom emitte-rande och placering av högst 13 millioner österrikiska guld-kronor av kapitalbeloppet av det planerade inter-nationella lånet för Österrikes finansiella återuppbyg-gande, deltaga i garantien av sagda lån;

b) bemyndiga riksgäldskontoret att tillhandahålla statsobligationer eller kontanta medel till det belopp, som erfordras för fullgörande av de förbindelser, Kungl. Maj:t sålunda kan komma att ikläda staten.

Stockholm den 13 april 1923.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtandet nr 45.

¹ Fredskursen å en österrikisk krona var i svenskt mynt 76 öre.